

[Ib Thyregod.]

indsats for at fremskynde sagerne, og jeg vil i og for sig gerne allerede i dag — hvis det er muligt — have et svar fra ministeren herpå.

Boligministeren (Kaj Andresen): Det ærede medlem gør opmærksom på, at tiden ved behandlingen af sagerne er blevet et problem. Jeg har allerede gjort opmærksom på tidligere, at det er klart, at behandlingen af de enkelte sager, hvor hensyn skal tages både til byplaner og andre forhold, vil tage betydelig tid. Jeg har imidlertid set på behandlingen af de sager, der har foreligget eller foreligger for boligministeriet, og mit indtryk er, at boligministeriet, omend arbejdet med de omfattende planer har måttet tage tid, har ekspederet sagerne tilfredsstillende. Det er mit indtryk af den oversigt, jeg har set over sagernes behandling.

Boligministeriet har også ydet bistand ude i landet ved tilrettelæggelse af saneringsplaner og er naturligvis villig til — hvis kommunerne har ønske derom — også at være behjælpelig med rationalisering af arbejdet. Men det er altså først og fremmest kommunerne, der har problemerne inde på livet, og jeg tiltror det kommunale selvstyre den ansvarsbevidsthed, som opgaverne kræver.

Jeg er naturligvis også rede til at søge statsbevillinger til saneringsarbejdet øget i den takt, kommunerne viser evne og vilje til at benytte det apparat, saneringsloven har stillet til rådighed, men det er jo ikke mindst, hvad jeg også allerede har nævnt, et spørgsmål om erstatningslejligheder. Man kan derfor overveje, om det skulle være muligt at forøge det antal lejligheder, der står til rådighed for § 34-udvalget. I øjeblikket er det 25 pct. af lejlighederne i det støttede byggeri. Man kunne muligvis udvide denne andel til at omfatte andre dele af byggeriet.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til lov om ændringer i lov om rettens pleje. (Ændringer i retskredsinddelingen m. v.).

Valgt blev: *Erhard Jakobsen, Lis Groes, Andreas Hansen, Thomas Have, Hjortnæs, Otto Mørch, Børge Schmidt, Tastesen, Nathalie Lind, Enggaard, Thisted Knudsen, Westerby, Langkilde, Poul Møller, Thestrup, Else-Merete Ross og Poul Dam.*

Den næste sag på dagsordenen var:

Valg af folketingets ombudsmand.

(Ombudsmandsudvalgets betænkning og indstilling findes i tillæg B. sp. 17).

Formanden: Ombudsmandsudvalget har indstillet, at professor, dr. jur. Stephan Hurwitz genvælges til folketingets ombudsmand. Ønsker nogen at bringe andre i forslag? (Ophold). Det er ikke tilfældet.

Forslaget om at genvælge professor, dr. jur. *Stephan Hurwitz* til folketingets ombudsmand

vedtoges enstemmigt med 111 stemmer.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring i lov om vurdering og beskatning til staten af faste ejendomme.

(Lovforslaget (nr. 4) findes i tillæg A. sp. 49, fremsættelsen i tidenden sp. 51).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ove Hansen: Når finansministeren foreslår en fiksering af grundstigningsskylden, skal det naturligvis ses i forbindelse med de drøftelser, vi havde forrige folketingsår, dels om udskydelse af den 13. alm. vurdering, dels om venstres og det konservative folkepartis forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grundstigningsskylden.

Såvel fra regeringens som fra mit partis side lagde vi ikke skjul på, at de nugældende bestemmelser for grundstigningsskyldens vedkommende i visse tilfælde medførte uheldige og uretfærdige virkninger, virkninger, som loven ikke tilsigtede. Jeg tænker her særlig på bestemmelserne i forbindelse med til- og ombygninger, som kan kræve

[Ove Hansen.]

en ny værdiansættelse ved årsomvurderingerne og dermed en forhøjelse, ikke alene af forskelsværdien men også af grundværdien og den afgiftspligtige grundstigning. Det er her, de urimeligheder og skævheder, der er blevet talt så meget om, er særlig mærkbare. Finansministeren gav dengang tilsagn om, at sådanne urimeligheder og skævheder ville blive rettet, og med det foreliggende lovforslag har finansministeren indfriet sit løfte.

Forslaget går i hovedsagen ud på, at grundstigningsskylden skal fikseres på 1960-grundlaget, d. v. s. værdiansættelsen ved 12. alm. vurdering. De omvurderinger, der har fundet sted i mellemtiden, f. eks. i 1961 og 1962, skal, hvad den afgiftspligtige grundstigning angår, føres tilbage til det oprindelige beløb i 1960. Det er en stor indrømmelse og lettelse, der her gives mange grundejere, men jeg kan i og for sig godt forstå den højtærede finansministers betragtninger, selv om indrømmelsen er stor. Der er efter min mening næsten ikke anden udvej end at gå tilbage til udgangspunktet i 1960, dersom skævhederne virkelig skal rettes. Det ekspertudvalg, der siden foråret nøje har gransket mulighederne for at rette eventuelle skævheder, er da også kommet til det resultat, som forslaget her er udtryk for.

Den højtærede finansminister har imidlertid vist mere elskværdighed ved lovforslagets udarbejdelse og er gået videre end ekspertudvalget, idet ministeren ikke alene foreslår, at den afgiftspligtige grundværdistigningsskyld skal fikseres på 1960-grundlaget, men at de beløb, der er indbetalt i grundstigningsskyld som følge af årsomvurderinger siden 1960, skal tilbagebetales. Det er naturligvis en god egenskab, ikke mindst for en finansminister, at kunne vise elskværdighed, men jeg synes næsten, den højtærede finansminister i hvert fald i dette tilfælde har været lidt for elskværdig.

Når jeg er lidt betænkelig ved tilbagebetalingen, skyldes det bl. a., at mange grundejere i forvejen har fået delvis kompensation for det beløb, de har betalt i grundstigningsskyld, idet beløbet jo er fradragsberettiget og formentlig i langt de fleste tilfælde har medvirket til et underskud på ejendommens driftsregnskab, et underskud, der har reduceret den skatte-

pligtige indkomst og ofte fjernet toppen af den skattepligtige indkomst. Ved en tilbagebetaling vil grundejeren derfor i en mængde tilfælde få et større beløb refunderet, end han i og for sig har indbetalt. Det kan naturligvis ikke være hensigten — det tror jeg også den højtærede finansminister er enig med mig i — og derfor må vi nu i udvalget se nærmere på dette problem, eventuelt om ikke det ville være rimeligt at indkomstbeskatte det beløb, som skatteyderne får tilbagebetalt. Ejerne derimod af ubebyggede grunde har i langt de fleste tilfælde ikke haft mulighed for at fratække udgiften til grundstigningsskyld, så her bør vi formentlig se bort fra indkomstbeskatningen.

Det var ejerne — men de er jo ikke alene om at betale grundstigningsskyld. I mange tilfælde er grundstigningsskylden endda hvilende, så de kun betaler et ringe beløb eller måske helt er fritaget for at svare grundstigningsskyld. Lejerne i etagebyggeriet f. eks. er derimod ikke fritaget for at svare grundstigningsskyld, idet de betaler den gennem deres husleje. Det er ofte etagebyggeriet, der må betale grundstigningsskyld, fordi grundstigningsskylden i denne bygningsform ikke er hvilende. Det ville f. eks. ikke være rimeligt at give et boligforetagende 10.000 kr. tilbage og så lade lejerne, der jo i realiteten har betalt beløbet, ikke få andel i tilbagebetalingen.

Jeg trækker ikke disse eksempler frem for at give udtryk for, at mit parti ikke vil medvirke til lovforslagets gennemførelse, det vil vi, men jeg nævner dem, for at de ærede medlemmer hr. Axel Kristensen og hr. Gottschalck-Hansen skal kunne forstå, at en ophævelse eller fiksering af grundstigningsskylden får vidtrækkende konsekvenser, konsekvenser, som man måske ikke rigtig har tænkt over.

Jeg har sagt gentagne gange ved tidligere drøftelser, at hver krone, ejendomsskatterne lettes med, overføres på den personlige skat. Det har man ikke gerne villet indrømme, men det er også meget lettere at lade være med at fortælle dette; det gør mere lykke, blot man foreslår eller taler om ophævelse af skatten og ikke taler om følgerne deraf. Gid endda spørgsmålet var så ligetil, at den krone, skatteyderen sparer i ejendomsskat, kommer han til at aflevere i personlig skat,

[Ove Hansen.]

så kunne det gå lige op, men så enkelt er spørgsmålet jo ikke. Der er skatteydere, som udelukkende betaler ejendomsskat til en kommune, ikke personlig skat, fordi de har bopæl i en anden kommune. Men det samme gælder selskaber, der kun svarer selskabsskat; den personlige skat er dem uvedkommende. Selskabsskatten er en statskat, og hvad en kommune udskriver i personlige skatter, er selskabsskatten fuldstændig uvedkommende.

Vi får forhåbentlig lejlighed til i udvalget at se nærmere på nogle af de ting, som her er omtalt, bl. a. forholdet til lejerne, og vi må derfor også se nærmere på de tilfælde, hvor ejendomshandler har fundet sted i mellemtiden, om det er den nye ejer eller den tidligere, der har krav på tilbagebetaling.

Der er ingen tvivl om, at det bliver et omfattende arbejde, oppebørselsmyndighederne må forberede sig på. Det er jo ikke få tusinde ejendomme, der har været genstand for omvurderinger, og det er vel også grunden til, at ekspertudvalget var betænkelig ved en egentlig tilbagebetaling. Men det er jo ikke alene det omfattende arbejde, der kan skabe problemer; også disse 60 mill. kr., som formentlig skal tilbagebetales, kan skabe vanskeligheder og vel ikke mindst for kommunerne, som skal udrede halvdelen, d. v. s. ca. 30 mill. kr. Det er jo forholdsvis få kommuner, der skal tilvejebringe disse 30 mill. kr., eftersom grundstigningsskylden i langt de fleste af landets kommuner ikke spiller nogen nævneværdig rolle, men i de få kommuner, hvor den virkelig betyder noget, tror jeg ikke man ligefrem har 30 mill. kr. rede til tilbagebetaling. Finansministeren vil imidlertid sikkert her vise forståelse, og jeg håber da også, at vi i udvalget kan finde en løsning, der tager hensyn til kommunerne.

Jeg forstår godt, at der er kommuner, der er noget betænkelige ved en fiksering af grundstigningsskylden og også ved tilbagebetalingen, fordi fikseringen betyder et indtægtstab i de pågældende kommuner. Det er naturligvis ikke hensigten med denne fiksering at påføre kommunerne vanskeligheder, jeg vil snarere sige tværtimod. Forslaget her må opfattes som et led

i de bestræbelser, regeringen udfolder vedrørende en forenkling af de faste skatter.

Finansministeren har flere gange givet udtryk for, at de statslige ejendomsskatter må bringes til ophør, således at ejendomsskatterne i fremtiden alene blive kommunale skatter. Jeg tror, en sådan omlægning vil blive hilst med glæde, ikke alene i kommunale kredse, men også hos grundejerne. Det må så blive den enkelte kommune, der afgør, hvad der skal pålignes henholdsvis fast ejendom og personlig skat. Ved at gøre ejendomsskatterne kommunale kan man netop tage hensyn til lokale interesser og kommunernes struktur. Efter de nu gældende bestemmelser er der fastsat grænser for grundskyldpromillens størrelse, idet den højst må være 35 og skal være mindst 10. Jeg har så megen tillid til vort kommunestyre, at jeg gerne overlod afgørelsen til kommunerne selv. Under valgkampen blev der ofte givet udtryk for ønsket om, at flere og flere afgørelser blev lagt ud til kommunerne. Nu får vi forhåbentlig en skønne dag lejlighed til at vise vor gode vilje og tillid til kommunestyret og sikre kommunerne den ret, som de ifølge grundloven har til selv at styre deres anliggender.

Ja, jeg har ikke flere bemærkninger at knytte til lovforslaget. Jeg kan give mit partis støtte til forslagens gennemførelse, også hvad angår ophævelsen af jernbanskylden, som jo efterhånden er reduceret til et meget lille beløb, men der er nok, som jeg har sagt, visse ting, vi må se nærmere på i det udvalg, som jeg vil foreslå nedsat.

Axel Kristensen: Med det her foreliggende lovforslag har den højtærede finansminister opfyldt de løfter, han gav, da vi behandlede samme sag i foråret. Dengang fremsattes alle de argumenter, der kan fremføres for og imod grundstigningsskylden eller for dennes fulde bortfald eller fiksering på 1960-niveauet. Alt dette findes i bemærkninger og fremsættelsestale til vort forslag om grundstigningsskyldens bortfald af 12. december 1963 i udvalgets betænkning af 16. april 1964, i bemærkningerne og fremsættelsestalen til regeringsforslaget om udskydelse af 13. alm. vurdering af 6. marts og udvalgsbetænkningen af 29. april, end-

[Axel Kristensen.]

videre i de her i folketinget førte debatter den 23. januar, den 12. marts, den 23. april og den 30. april 1964. Nu her at gentage dette ville være urimeligt, og jeg skal derfor nøjes med at fastslå, at venstres standpunkt stadig er, at hele grundstigningsskylden bør bortfalde.

Når man må erkende, at loven virker så urimeligt og tilfældigt, at den ikke kan opretholdes, så er der ingen mening i at lade de urimeligheder, der er opstået før den 1. september 1960, leve videre. Man skaber nye urimeligheder, når den ejendom, der er udstykket den 30. august 1960, skal beholde sin grundstigningsafgift, mens den, der er udstykket den 2. september samme år, går fri, og når man lader nye ejendomme opstået efter 1. september 1960 gå fri, mens den, der ved vurdering tidligere har fået en hvilende grundstigningsskyld, beholder denne, så den kan vågne til live senere mange år efter. Misforståelser vedrørende dette sidste vil ved ejendoms-handler opstå i betydeligt tal og ramme de ukyndige og ofte ramme dem helt urimeligt hårdt. I det kommende udvalg vil der forhåbentlig blive mulighed for at skabe forståelse herfor.

I udvalget vil det også blive nødvendigt at drøfte de administrative vanskeligheder, der knytter sig til tilbagebetaling af betalt grundstigningsskyld, der er en følge af omvurderingerne i 1961 og 1962. Vanskelighederne er jo store, da ydelserne påvirker både indkomstskat og husleje, men der kan ikke ses bort fra, at de betalte forhøjelser kan dreje sig om væsentlige beløb for ejerne, for lovgivningen om udskydelse af 13. alm. vurdering fritog mange andre for lignende forhøjelser.

Ved dette lovforslag erkender regeringen, at det er køberen, der altid har båret byrderne, ellers er forslaget om tilbagebetaling meningsløst, og denne erkendelse gør opretholdelsen af lovgivningen fra 1950 til 1960 forkert og urimelig.

Vi kommer også til i udvalget at drøfte, om kommunerne skal bære halvdelen af denne tilbagebetaling.

For de kommuner, der allerede i 1960 i væsentlig grad var udbyggede, bliver byrden måske til at bære, fordi prisstigningerne på jord ikke er så store, og fordi de har et

stort område at lade deltage i den byrde, det er at bære dette; og for kommuner, der ikke har haft nævneværdig udstykning eller udvikling i perioden, er der ikke noget problem. Men for de kommuner — der ofte ikke har ret mange indbyggere — som netop er inde i en begyndende udvikling til bykommuner og derfor har haft store prisstigninger, der har nedfældet sig til grundstigningsskyld, og for landkommuner, der har nye sommerhusområder, kan byrden ved andel i tilbagebetalingen blive urimelig hård. Det vil den f. eks. blive for kommunerne på Køgeegnen, hvor en fuldkommen forvirret tilstand er opstået som følge af, at myndighederne ikke har magtet den opgave, som man påtog sig ved loven om Køge Bugt-området, som mit parti lykkeligvis ikke stemte for. Vi må også prøve, om loven kan gøres lettere læselig, end den er. Der er stykker, som jeg med den ringe evne, jeg har i dansk grammatik, ikke kan læse. Det havde været ønskeligt, om der allerede nu var forslag om, at alle ejendomsskatter overføres til kommunerne. At vedtage denne lov uden kendskab til de påtænkte ændringer er uheldigt, fordi der må skabes klarhed over visse kommuners økonomiske stilling ved fiksering eller bortfald.

Når vi nu afskaffer eller standser grundstigningsskyldens urimeligheder, er det naturligt at pege på, at problemet med de store stigninger i jordpriserne stadig står uløst — det kan nemlig ikke løses ved hjælp af skatter — og derfor stadig giver anledning til en ofte forkert og for ejendomsretten skadelig agitation.

Vi har sammen med det konservative folkeparti her i tinget to gange fremsat forslag til modvirkning af disse prisstigninger, og da den planlægningslov, der må komme, måske vil lade vente på sig på grund af den løbende udvalgsbehandling, vil vi overveje, om vi bør fremsætte forslagene igen for dog at få dette spørgsmål løst i denne samling. Det vil være år og dag, før en sådan lovgivning kan slå igennem. Udvildelse af zonerne og anlæg af kloakkerne, der skal give det større udbud, tager en rum tid, men hele planlægningskomplekset burde komme til behandling i denne samling. Den urimelige lovgivning, vi har om engangsskat ved ejendomshandler, bør æn-

[Axel Kristensen.]

dres, og usikkerheden om, hvad der bliver gældende fra 1. januar 1966, bør fjernes snarest og erstattes med en frigørelsesafgift.

Til slut kan jeg atter understrege, at venstre vil fastholde kravet om grundstigningsskyldens fulde bortfald.

Gottschalek-Hanson: Det høje ting befinder sig i dag i en ret usædvanlig situation. Vor opgave er at tage stilling til et lovforslag, der søger at fjerne lovbestemmelser, som for det første for en stor dels vedkommende kun er ganske få år gamle, og som for det andet har været et vigtigt led i en politik, der har haft til formål at omforme vort samfund gennem afskaffelse af den private ejendomsret til jordværdierne, og endelig bestemmelser, som har været selve mærkesagen for den såkaldte trekantregering i perioden fra 1957 til 1960. Om disse lovbestemmelser, der alle vedrører den afgiftspligtige grundværdistigning, gælder yderligere, at de er blevet vedtaget her i tinget under konsekvent tilsidesættelse af alle oppositionens indvendinger og advarsler — og de har som bekendt været mange — samt at de i praksis har vist sig så urimelige og uhensigtsmæssige, at de i løbet af få år har afsløret sig som en af de største fejltagelser, lovgivningsmagten har begået.

Der er derfor al mulig grund til at udtrykke tilfredshed med, at der nu bliver mulighed for at få løst den højst påkrævede opgave, der består i at få fjernet grundværdistigningsafgiften som et led i vort beskatningssystem. Men det er rimeligt at nævne, at det ikke er en opgave, som regeringen har påtaget sig på sin egen tilskyndelse eller frivilligt, fordi den føler, at den har begået en fejl, som den selv burde have været den første til at rette. Når dette lovforslag i dag er til behandling, skyldes det først og fremmest den folkeafstemning, der fandt sted den 25. juni i fjor, hvor vælgerne sagde nej til yderligere udhuling af ejendomsretten. Det gav grundværdistigningsafgiftsmodstanderne i dette høje ting nye

kræfter og nye muligheder for at få fremmet vore synspunkter.

Grundstigningsskylden var ikke berørt — det vil jeg gerne understrege — da regeringen i foråret 1963 fremlagde sine jordlovsforslag; men under forhandlingerne om disse forslag fremsatte venstre og det konservative folkeparti forslag om, at der omgående blev truffet foranstaltninger, så yderligere stigning i grundværdistigningsafgiften kunne undgås. Dette forslag blev imidlertid fejet tilside med den samme brede hånd og på samme måde som de to partiers øvrige alternative forslag til jordlovskomplekset.

Straks efter folkeafstemningen bebudede vi forslag om grundværdistigningsafgiftens fuldstændige bortfald. Dette lovforslag fremsatte jeg på venstres og det konservative folkepartis vegne den 12. december 1963. Den 6. marts 1964 kom regeringen med sit forslag om en udskydelse af ejendomsskyldvurderingen, der må opfattes som en forløber for det lovforslag, som vi i dag har til behandling.

Den eneste anerkendelse, der er grund til at yde regeringen, er en anerkendelse af, at den straks efter folketingsvalget har åbnet mulighed for, at folketinget kan komme videre i arbejdet med grundværdistigningsafgiftens afvikling; men sent er jo også bedre end aldrig, selv om det unægteligt kan siges, at dette arbejde aldrig ville have været påkrævet, hvis man helt havde undgået at inkludere sig på denne fortlivlede og umulige lovgivning.

Grundværdistigningsafgiften blev indført her i landet, fordi man mente hermed at kunne opnå to formål: at inddrage den samfundsskabte stigning i jordværdien og at holde grundpriserne nede. Intet af disse formål er efter min mening nået; de må tværtimod siges at være forfejlet på afgørende måde. Afgiften har virket således, at det i vidt omfang er blevet rent nominelle, inflationsskabte og til en vis grad også arbejdsskabte værdier, der er inddraget. Dette skyldes ikke mindst den skærpelse af

[Gottschalck-Hansen.]

grundværdistigningsafgiften, som gennemførtes af trekantregeringen, da man fjernede fradraget for fejlvurderinger og forringede det såkaldte konjunkturfraadrag, hvorved alle stigninger udover den gennemsnitlige stigning for værdien af egentlig landbrugsjord blev afgiftspligtige. Da det samtidig har vist sig at være umuligt at undgå, at det blev køberen, der kom til at overtage grundværdistigningsskylden ud over den aftalte købesum, er lovgivningen også slået fejl med hensyn til at holde priserne nede.

Efter 1960 har vi haft en prisstigning på jord, som overgår alt, hvad vi tidligere har oplevet. Selv om det naturligvis vil være forkert og urigtigt at give grundværdistigningsafgiften hele ansvaret herfor, har den utvivlsomt været en medvirkende årsag til denne prisstigning på selve grundværdistigningsafgiften, og selv grundværdistigningsafgiftens ivrigste tilhængere har da også måttet erkende, at det i hvert fald ikke er lykkedes at holde priserne i tømme.

Dertil kommer, at grundværdistigningsafgiften har skabt en tilstand af grov vilkårlighed. Købere af ejendomme, som har overtaget den på ejendommen hvilende grundstigningsskyld, er blevet udsat for omvurderinger, som har medført, at grundværdistigningsafgiften ofte er blevet mangedoblet og ganske har forrykket de økonomiske kalkulationer, der dannede grundlag for købet. Man har endog eksempler på, at selv små forbedringer på en bygning har kunnet medføre omvurdering, der er resulteret i en stigning af grundværdistigningsafgiften, som årlig har beløbet sig til mere end selve forbedringsudgiften. Endelig har hele denne komplicerede lovgivning medført helt urimelige administrative og juridiske vanskeligheder. Det er et forhold, der ofte er blevet påpeget både af embedsmænd og fremtrædende jurister. Jeg kan således minde om den bog, som højesteretssagfører Henning Hasle i fjor udsendte om den afgiftspligtige grundstigning.

Det er således ikke blot ud fra en almindelig uvilje mod grundværdistigningsafgiften som sådan, men også på grund af en vurdering af dens uheldige praktiske virkninger, at vi er nået til den opfattelse, at det eneste rigtige ville være, om man nu helt afskaffer denne lovgivning ved fuldstændig

at ophæve de lovbestemmelser, hvorpå den bygger. Jeg er i så henseende fuldt og helt enig med det ærede medlem hr. Axel Kristensen i de betragtninger, som det ærede medlem fremsatte i den forbindelse. En sådan fuldstændig ophævelse var da også tilsigtet med det forslag til folketingsbeslutning, som vi i fjor fremsatte sammen med venstre. Efter dette forslag skulle grundstigningsskylden helt bortfalde fra den 13. almindelige vurdering, som dengang var fastsat til den 1. september 1964. Desuden skulle al stigning i grundstigningsafgiften som følge af årsomvurderingen pr. 1. september 1963 undgås.

Regeringen afviste vort forslag, men den højtærede finansminister fremsatte en udtalelse, hvoraf det fremgik, at regeringen ville være indstillet på at fiksere grundstigningsskylden på det nuværende grundlag. Man ville rette skævheder og urimeligheder opstået siden vurderingen i 1960, men længere ville man ikke gå på daværende tidspunkt. Som hovedregel ville man gøre de betydelige stigninger i grundstigningsskylden i 1961 og 1962 til permanent beskatning. Tanken om en fiksering på det nuværende grundlag blev gentaget i bemærkningerne til det forslag om en udsættelse af ejendomsskyldvurderingen, som regeringen fremsatte et par måneder senere. Den højtærede ministers fremsættelsestale afslørede imidlertid, at regeringen nu var blevet betænkelig ved at fastholde dette standpunkt, idet den højtærede minister udtalte, at fikseringen principielt skulle foretages på grundlag af den 12. almindelige vurdering, altså 1960-vurderingen, også for de ejendomme, der senere var omvurderet.

Dette standpunkt lå da også til grund for det direktiv, som regeringen senere stillede udvalget i retning af en forenkling af ejendomsbeskatningen, men direktivet var forsynet med forbehold på to afgørende punkter. Det ene af disse forbehold vedrørte grundstigningsskylden for de arealer, der er egnet til udstykning. Regeringen ønskede, at udvalget skulle overveje, om det lod sig gøre at bevare grundstigningsskylden på det høje niveau for disse arealer, indtil udstykning og bebyggelse havde fundet sted. Det andet forbehold vedrørte også udstykningsegne arealer, men det drejede sig om andre foranstaltninger. Man

[Gottschalck-Hansen.]

ønskede at få overvejet, hvorvidt der i stedet for grundstigningsskylden burde indføres en særlig grundskyld for sådanne arealer, eller om det ville være muligt med andre midler at hindre en tilbøjelighed til at holde sådan jord tilbage. Disse forbehold skyldes vel i ikke ringe grad hensynet dels til det daværende ærede medlem hr. Aage Fogh og dels til det nuværende ærede medlem hr. Holger Eriksen, som vel tør betegnes som noget i retning af grundstigningsskyldens sidste mohikaner uden for det reservat, hvor retsforbundet har søgt sin tilflugt.

Begge de ideer, som lå til grund for direktivets forbehold, afvistes imidlertid kategorisk af det sagkyndige udvalg. Det fremgår af udvalgets redegørelse, at foranstaltninger i den nævnte retning ikke blot vil skabe store tekniske administrative vanskeligheder, men også vil afstedkomme ulighed over for anden jord; i visse tilfælde, hvor det er kommunerne eller det offentlige, som er interesseret i arealerne, forekommer dette direkte stødende. Således er det ordvalg, der anvendes i betænkningen,

Da vi i fjor drøftede grundværdistigningsafgiften, advarede mit parti indtrængende regeringen imod at fæste lid til, at det skulle være muligt helt eller delvis at fortsætte med denne afgift blot i en ændret skikkelse. For så vidt angår de ideer, der var omtalt i direktivet, har det sagkyndige udvalg givet os ubetinget medhold. Regeringen har under disse omstændigheder valgt at se bort fra enhver form for grundværdistigningsafgift for fremtidig stigning i grundværdierne. Derimod fastholder den stadig, at der fortsat skal opkræves afgift af den stigning af grundværdierne, som er indtruffet i tiden indtil 1960. Skridt for skridt har regeringen måttet vige. Endnu i foråret 1963 stod den fast på grundværdistigningsafgiften i trekantregeringens formulering, men i januar 1964 var den nået til den opfattelse, at grundværdistigningsafgiften skulle fikseres på det nuværende grundlag. I marts 1964 blev det ændret til fiksering på 1960-niveauet, dog med grundværdistigningsafgift for udstykningsarealer, og nu i efteråret 1964 foreslås der en ren fiksering på 1960-niveauet, ligesom den er gået med til at tilbagebetale den

grundstigningsskyld, der er en følge af de sidste års omvurderinger. Skridt for skridt, som jeg sagde det, har regeringen således måttet erkende denne lovgivnings urimelige virkninger.

Det er selvfølgelig meget væsentligt, at man nu undgår fremtidig stigning i grundværdistigningsafgiften. Det er et stort fremskridt, det må jeg erkende, som vi har ret til at notere som en anerkendelse af de synspunkter, som vi altid har forfægtet, men det er bare ikke tilstrækkeligt. Når regeringen er nået eller gået så langt i sin erkendelse, som tilfældet er, er det naturligt at spørge: hvorfor vil man så ikke tage det sidste og afgørende skridt, som består i at fjerne al grundværdistigningsafgift, også den afgift, som er pålignet i tiden før 1960? Der er skabt megen uret som følge af grundværdistigningsafgiften. Ikke al denne uret kan gøres god igen, dertil er der gået for mange år, men det bedste, man kan gøre — og det som på langt sigt vil være det mest retfærdige — er helt at undlade opkrævning af grundværdistigningsafgiften, således som vi har foreslået.

En fiksering på 1960-niveauet vil betyde, at der for tid og evighed kommer til at hvile en mærkbar særskat eller en uopsigelig prioritet, om man vil, på ejendomme, som er overgået fra landbrugsanvendelse til byanvendelse navnlig i perioden 1950-1960. Disse ejendomme befinder sig i den situation, at de har et grundbeløb noget nær nul, nemlig landbrugsværdien i 1950, således at næsten hele den afgiftspligtige grundstigning svarer til den værdi efter bymæssige forhold, hvortil de var vurderet i 1960. Jeg ville være taknemlig, om den højtærede minister ville se på det forhold, for her er vitterlig et problem, som rammer et vist antal medborgere.

Grundværdistigningsafgiften vil fremtidig blive en skat, som næsten udelukkende betales af befolkningen i de områder, hvor udviklingen allerede har fundet sted. Det ærede medlem hr. Ove Hansen var for så vidt inde på dette og pegede på denne ulighed, at nogle kommuner regner med denne indtægt, mens den for andre ikke er noget problem. Det må erkendes, at det er bestemte kommuner, bestemte områder, der — hvis man vil bevare grundværdistigningsskylden — geografisk hæfter for denne

[Gottschalck-Hansen.]

særskat. De områder, hvor en ny ekspansion og en ny udvikling skabes, bliver derimod fritaget for denne skat, og der er herved skabt en ulighed. Jeg må sige, jeg synes, det virker forkert, hvis vi laver love, som ikke behandler alle borgere ens, og det gør vi faktisk i dette forhold.

Selv om det er med taknemlighed og glæde, jeg ser på det nye lovforslag, som betyder en forbedring, så må jeg erkende, at der bliver øvet en uret over for de mennesker, som skal køre videre med den fikserede grundværdistigningskyld. Det er, så vidt jeg kan skønne, ret tilfældigt, om en villa eller et parcelhus har en større eller mindre afgiftspligtig grundværdistigning i 1960, og der vil f. eks. opstå det forhold, at mange mennesker vil udsætte deres flytning fra deres nuværende bolig til en mere passende bolig, fordi den afgiftspligtige grundværdistigning jo konstateres ved ejerskifte.

Også for udlejnings ejendomme, hvor afgiften overvælttes på lejerne — man kan selvfølgelig sige, at det er ikke så meget, det drejer sig om — overvælttes der en byrde på ejerne, og der opstår uheldige forhold som følge af denne særbeskatning.

Det samme kan siges om industriejendomme, fordi grundværdistigningsafgiften svækker industriens konkurrenceevne over for udenlandske virksomheder. Der kan i virkeligheden siges at være tale om en told, og det har vi jo nok af i forvejen, når andre hitter på det over for vort samfund som sådant. Virksomheder i sådanne ejendomme får en vanskeligere stilling end dem, der ikke belastes med denne særskat. Man kan godt bagatellisere det, men vi kan sikkert, højtærede minister, finde eksempler, hvor noget sådant kan konstateres, eventuelt under det udvalgsarbejde, vi naturligvis får.

Når jeg læser lovforslaget og de dertil knyttede bemærkninger, får jeg et levende indtryk af de tekniske og administrative vanskeligheder, der er knyttet til en opretholdelse af grundværdistigningsafgiften på 1960-niveauet. Lovforslaget er udarbejdet af et udvalg, der er nedsat for at forenkle ejendomsbeskatningen. Det glæder mig, at den højtærede minister nikker bekræftende. Vil den højtærede minister også gøre det, når jeg siger, at forenkling unægtelig ikke synes at være det mest karakteristi-

ske ved lovforslaget? Hele arbejdsapparatet opretholdes jo, selv om det fremtidig kun kommer til at gå for halv kraft. Vurderingsrådene skal kunne ansætte værdibeløbene, oppebørselsmyndigheden foretage fordelinger og behandle klager. Der skal være plads på alle offentlige opgørelser til at trække stigninger fra i værdi, og stigningerne skal oplyses og stadig være tilgængelige for alle. Hele systemet skal således opretholdes i fuldt omfang, selv om det blot er de samme tal, man deler rundt med. Er det ikke lovlig besværligt? Det ville unægtelig være interessant at vide, om dette administrative besvær kunne gøres op i penge, således at beløbet kunne sættes i forhold til provenuet af den fikserede skat.

Om provenuet oplyses i øvrigt i det sagkyndige udvalgs bemærkninger, at grundværdistigningsafgiften på grundlag af 12. almindelige vurdering androg 53 mill. kr.

Forslaget ophæver den gældende bestemmelse om, at grundstigningskylden skal deles mellem staten og kommunerne, og man kan for så vidt spørge, når man nu endelig vil fortsætte med at opkræve denne afgift, hvorfor man så ikke giver kommunerne hele beløbet. Det ærede medlem hr. Axel Kristensen var inde på tankegangen, og socialdemokratiet har givet udtryk for, at det er tilhænger af den samme tankegang. Derved ville man kunne bidrage til at lette tilbagebetalingen af beløbene for tiden efter 1960 og i øvrigt være i overensstemmelse med den tanke, at al grundskat i virkeligheden bør tilfalde kommunerne. Det fremgår ikke af lovforslaget, at denne indstilling er til stede, men jeg vil med interesse høre, om den højtærede minister har nogen kommentarer til dette. Det drejer sig om et beløb på 50 mill. kr. eller derunder for staten og ca. 25 mill. kr. for kommunerne, og det kan jo ikke være afgørende for disse kommuners offentlige budgetter, der — det må vi se i øjnene — sammenlagt jo udgør et milliardbeløb. Det forekommer mig derfor i virkeligheden at være temmelig teoretiske betragtninger, om man i det hele taget skal beholde afgiften, selv om man anvender hele beløbet til dækning af kommunernes udgifter.

I øvrigt kan jeg notere, at den højtærede finansminister ikke har taget endelig stilling til de vanskeligheder af økonomisk art,

[Gottschalck-Hansen.]

som fikseringen og tilbagebetalingen vil volde kommunerne. Den højtærede minister lod en dør stå åben. Det er jo et lovkompleks, som kræver et meget grundigt og gennemgribende udvalgsarbejde, og jeg vil gerne være med til at drøfte dette problem og er taknemlig for, at ministeren dér lod en dør stå åben. Det er et af de spørgsmål, vi skal drøfte i udvalget, men jeg kan sige, at vi naturligvis ønsker at tage hensyn til, at grundstigningsskylden ikke er kommunernes, men statens opfindelse, og at kommunerne jo har været i deres gode tro, når de har tilrettelagt deres budgetter på grundlag af det beløb, som grundstigningsafgifterne ville indbringe.

Et andet spørgsmål, vi også kommer til at tage standpunkt til i det kommende udvalg, er spørgsmålet om tilbagebetalingen. Jeg har godt set, at det i lovforslaget er skitseret, at det kan gøres over fremtidige afgifter, men skal det være på én gang eller over en flerårig periode? Det er ting, som er egnede til udvalgsdrøftelse.

Med de indrømmelser til vore synspunkter, som dette lovforslag er et udtryk for, er det klart, at vi kan tilsige en velvillig behandling. Men jeg kan sige, at vi også er rede til en konsekvent behandling, for så vidt som vi helst ser, at resultatet bliver en fuldstændig ophævelse af den afgiftspligtige grundstigning.

A. C. Normann: I modsætning til det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen skal jeg søge at følge de ærede medlemmer hr. Ove Hansens og hr. Axel Kristensens eksempel i retning af at give lovforslaget en saglig behandling. Det lød for mig, som om det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen endnu ikke har opdaget, at valgkampen faktisk er afsluttet nu mange steder, og at borgerne næppe længere er så optaget af at høre jordlovsannoncernes slagord gentaget i det evindelige. Men jeg nærer også den forhåbning, at det ærede medlems gode natur går over partioplyttelsen, så han i den videre behandling af lovforslaget vil hjælpe til med at få det bedst mulige resultat ud af det.

I folketingets forretningsorden er det forudsat, at første behandling af et lovforslag ikke skal være en detailbehandling,

men en principbehandling — en regel, som er hensigtsmæssig, men som vi ofte forsynder os stærkt imod. Jeg tror, det foreliggende lovforslag i høj grad egner sig for den procedure, som forretningsordenen forudsætter, og vil afholde mig fra at lægge mig fast på mange enkeltheder, indtil der foreligger et bedre grundlag for bedømmelsen af disse efter den granskning, der vil finde sted i udvalget.

Efter det radikale venstres opfattelse bør lovforslaget betragtes som udgangspunkt for en gennemgribende drøftelse af hele komplekset af love om skatter på fast ejendom og på kapitalvinding ved salg af fast ejendom, hvad enten der er tale om skatter til staten eller til kommunerne. Vi har for tiden grundskyld, vi har ejendoms-skyld, og vi har grundstigningsskyld såvel til staten som til kommunerne, og desuden har vi den særlige indkomstskat, kapitalvindingsskatten. Vi er et godt stykke inde i afviklingen af bygningskatten, og det har længe forekommet det radikale venstre, at man med fordel kunne reformere jordskatterne yderligere i forenklende retning.

Princippet om lige skat på lige jord var jo efterhånden blevet stærkt gennemhullet, hvad en gammel georgeist som jeg må konstatere med resignation i sindet — ja, man må vel oven i købet erkende, at dette princip aldrig virkelig har været gennemført, for selv før hartkornsskatternes afløsning lige efter århundredskiftet var vurderingerne så mangelfulde, at skatten ikke blev ensartet på ens arealer, selv om hensigten var god nok. Under det vurderings-system, som toges i anvendelse nogle år senere, og som i hovedsagen er det, som stadig anvendes, fik man midler i hænde til en langt større ensartethed; men vi kan vel godt være enige om, at der trods god vilje og efter min opfattelse også megen dygtighed fra de centrale vurderingsmyndigheders side vel aldrig helt er blevet tilvejebragt en fuld balance, og billedet sløres endnu mere af så hastige stigninger i jordpriserne i de seneste åringer visse steder, at man på grund af for lang tid imellem vurderingerne ikke har haft mulighed for at følge med. Opgivelsen af amtsskatterne for en del af amtets skatteydere, men ikke for andre, var også i strid med princippet om

[A. C. Normann.]

lige skat, og eksemplerne på de skævheder, grundstigningsskyldlovgivningen har medført, og som alle partier i folketinget erkender, understreger, at vi ikke har formået at gennemføre en grundskyldlovgivning, der svarede til de forventninger, som i alt fald mange i denne henseende tidligere nærrede — dertil har for mange forskellige meninger fået indflydelse på den politik, som har bestemt vore skatter på fast ejendom.

Jeg for min del pegede for godt et års tid siden på urimelige forskelle i grundstigningsskyldens virkninger, tilskyndet dertil at en del kommunalfolks erfaringer og refereret i størstedelen af pressen, og mange andre politikere samt blade af forskellig farve har gjort det samme. Jeg finder det derfor rigtigt, at den højtærede finansminister nu har draget konsekvensen heraf og af de resultater, som ekspertudvalgets redegørelse udmunder i, selv om den højtærede minister ikke har erklæret sig enig med ekspertudvalget i alle dettes konklusioner. Statsgrundskylden, som stammer fra Niels Neergaards regeringsperiode, begrundedes dengang bl. a. med, at grundskylden i modsætning til bygningsskylden — som Neergaard imidlertid dog ikke ville opgive — bidrog til, at jorden blev genstand for den mest hensigtsmæssige anvendelse. Denne virkning har grundskylden stadig til en vis grad, og det er noget meget betydningsfuldt i en periode, hvor strukturrationalisering er blevet det i øvrigt højt berettigede slagord i erhvervspolitikken.

Den forenkling, som vi i det radikale venstre interesserer os for, består kort sagt i, at man ophæver alle andre skatter på jorden end de sogne- og bykommunale, herunder den grundstigningsskyld, som trådte i kraft efter den sidste almindelige vurdering, den amtskommunale grundskyld og statsgrundskylden, og erstatter dem med en kommunal grundskyld, som giver kommunerne så stor en bevægelighed, at de kan blive i stand til at kompensere det minus, de får ved at måtte give afkald på deres halvpert i den stigende grundstigningsskyld, og også således at man dér kan få lejlighed til at kompensere ved statsgrundskyldens bortfald med dens 6 promille, hvis det nu skulle blive aktuelt. Om

man så bør gå så vidt som til også at lade den før 1961-62 foreliggende grundstigningsskyld bortfalde, hvad de to foregående ordførere har talt for, er jo en ting, som passende kan vurderes sammen med det, der måtte kunne blive et flertal for at sætte i stedet.

Det er over for mig blevet oplyst, at provenuet efter en fiksering af grundstigningsskylden efter lovforslaget vil være godt 53 mill. kr. Heraf ville — hvis man nu gik ind for denne tankegang, hvis man besluttede sig til at ofre denne pølse i slagtetiden — omkring 26 mill. kr. eller lidt mere blive båret af kommunerne, der jo så måtte have mulighed for at tage så meget mere ind, f. eks. i deres egen grundskyldsligning. Det samme beløb ville blive båret af staten, idet dog begge beløbs provenu måtte nedskæres med den procentdel, der i forvejen fragår som følge af, at beløbene er fradragsberettigede og derfor betydelig mindre. Det er altså ikke særlig store beløb for statens vedkommende, så vidt jeg kan se 15-20 mill. kr. Inden man opgiver det, må virkningerne imidlertid nøje overvejes, og her kommer i høj grad det spørgsmål ind, hvilke muligheder man vil være med til at give kommunerne, både med hensyn til dækning og med hensyn til vanskelighederne ved at omlægge skatterne på denne måde uden at forøge skævhederne over for forskellige grupper i befolkningen, f. eks. dem, der har solgt deres ejendom under den forudsætning, at ejendommen var belagt med en afgift, de opfattede som varig.

På den anden side ændrer nye skattelove jo næsten altid ved forudsætninger, hvis tilstedeværelse mennesker har disponeret efter. Det er ikke noget nyt, og det er ikke noget, man bør indvende specielt mod ændringer på dette område. I forhold til skatterne er der ingen, der kan vide sig sikker i sine økonomiske dispositioner. Påfører ophævelsen af en skat en del mennesker ærgrelser, er det samme ofte tilfældet ved nye beskatningsformer, hvad grundskyldslovgivningen desværre er blevet et eksempel på. En del mennesker, som anskaffede sig eget hus for en del år siden i respektfuld afstand fra de områder, der dengang var underkastet en betydelig prisstigning, og som ud fra i og for sig fornuftige og sunde økonomiske betragtninger havde kalkuleret

[A. G. Normann.]

med, at deres indtægt burde sætte dem i stand til resten af deres liv at bo i eget hus, følte sig efterhånden som følge af grundstigningsskyldens stærke stigning — også i høj grad på grund af den agitation, der i mange henseender urtemæssigt er blevet ført — på usikker grund. Dette var jo aldrig lovens hensigt, så meget mindre som der for disse menneskers vedkommende ikke gjaldt det hensyn at få jord frem til bebyggelse; det var jo noget, der allerede var sket.

Det andet hensyn, nemlig at samfundet bør have en del af de værdier tilbage, det selv har skabt, og som manifesterer sig gennem højere grundpriser, advarer jeg meget imod at man ignorerer, især hvor der er tale om meget store fortjenester. Dertil har sagen for stor økonomisk vægt. Borgerne bør imidlertid efter det radikale venstres mening være fritaget for skat af den almindelige stigning, som skyldes større efterspørgsel efter jord i al bred almindelighed, altså her bortset fra det særlige efterspørgselspres omkring de store byer eller ved visse udstykninger i rekreative områder o. lign. De bør også principielt være fri for beskatning af den del af stigningen, der i perioder kan henføres under begrebet møntforringelse. Det rammer folk urimeligt, f. eks. i tilfælde af flytning. Det skader også folks retsbevidsthed, at de må opfatte en sådan skat som skat på inflation, og det er det, der gennem tiderne har været bevæggrund for det radikale venstre til at bidrage til at opretholde det, vi kalder konjunkturtillæg. De store arbejdsfri indtægter, som en del borgere har opnået og fortsat opnår, tilsyneladende i stigende omfang på samfundets bekostning, må samfundet imidlertid have en del tilbage af. Det vil ikke være muligt at forklare retsindige folk, at disse store, ofte hastigt tjente indtægter, som vi nu kender så mange eksempler på, skal være fri for beskatning, samtidig med at folk med meget beskedne indtægter, tjent ved slidsomt, dagligt arbejde, bliver beskattet med lovens fulde strengthed.

Jeg forstår da også, at der nu er bred enighed om, at arbejdsfri indtægter — vel at mærke arbejdsfri for modtageren, for hvem andre har gjort arbejdet — skal beskattes føleligt. Derfor bør også kapitalvindingskattelovgivningen indgå i behand-

lingen af dette lovkompleks. Her vil også VK-partiernes tanke om en frigørelsesafgift, hvor jorden overgår fra dyrkning til anden anvendelse, kunne indgå i overvejelserne.

Med hensyn til tilbagebetalingen til de mange, der i det sidste par år har svaret grundstigningsskyld efter højere vurderinger end 1960-vurderingen, går jeg ud fra, at finansministeren med sit forslag er opmærksom på, at denne faste skat i kraft af fradragsreglen har reduceret de pågældendes direkte skatter. Det gælder jo mange, der har haft en ret stor indtægt. Der må finde et rimeligt nedslag sted ved tilbagebetalingen for ikke direkte at komme til at favorisere disse folk på andre skatteyderes bekostning.

Der forestår nu et betydeligt stykke arbejde for udvalget, og det radikale venstre kan sige til regeringen, at vi er enige i forslagetets hovedindhold og gerne vil bidrage til, at det kommer til at resultere i en god lov.

Poul Dam: Når man i gamle dage begav sig ud på en rejse i en skrøbelig skude uden kompas og uden rigtig at vide, hvor man skulle hen, var det væsentligt, at man ofrede til de vrede afguder. Dette lovforslag er i nogen grad regeringens offer til afguderne. Der skal temmelig meget til at stille dem tilfreds, som vi hørte af det ærede medlem hr. Gottschalok-Hansens tale. Den senere færd blev ofte præget af, at man smed en af besætningen over bord. Det kan jo blive spændende at se, om dette skulle ske.

Da man i sin tid gennemførte reglerne om grundstigningsskyld i den nuværende form, var det bl. a., fordi man ønskede at inddrage nogle af de samfundsskabte værdier og desuden ønskede, at der kunne komme flere byggegrunde frem til rimelige og lave priser. Det er to forstandige formål, som nu er blevet opgivet, idet man fremsætter forslag uden at fremsætte erstatningsforslag, uden at antyde i mindste måde, hvorledes disse spørgsmål tænkes løst fremover. I og for sig er det efter vor mening et sundt og rigtigt princip, der ligger til grund for tanken om grundstigningsskylden. Det er klart, at lovgivningen, således som den blev udformet, har mange fejl og

[Poul Dam.]

urimeligheder, og at der kunne have været megen anledning til at søge disse fejl og urimeligheder rettet; men forenklingssudvalgets opgave var reduceret til at anvise, hvorledes man skulle fiksure grundstignings-skylden ud fra 1960-vurderingen, ikke at angive, hvorledes man kunne få lavet en forstandig lov, som man kunne arbejde med i praksis ud fra de samme principper, som man oprindeligt havde tænkt på.

Nu har flertallet, hvis jeg ellers har forstået det ret, bundet sig så tydeligt, som man vel kan, og der er ikke megen mening i at snakke videre om dette; den næste opgave må blive: hvad skal der sættes i stedet? Hvad skal der gøres, for at vi kan få inddraget de samfundsskabte værdier, som ærede medlemmer har bevæget sig omkring? Hvad kan der gøres for at skaffe et rimeligt antal byggegrunde til rimelige priser?

Et lovforslag med en så upraktisk detalje som ideen om tilbagebetaling, en tilbagebetaling, hvis mange vanskeligheder det ærede medlem hr. Ove Hansen gjorde så grundigt rede for, må betegnes som et højst besynderligt forslag. Vanskelighederne ved denne tilbagebetaling er så mange og så overvældende, at det i hvert fald ud fra vort synspunkt er en uoverstigelig hindring for at give forslaget vor tilslutning. Vi må i det hele taget sige, at vi kan ikke give tilslutning til en isoleret gennemførelse af dette forslag. Vi må samtidig se, hvad man tænker sig med de samfundsskabte værdier i øvrigt, se, hvad man agter at gøre ved spørgsmålet om fremskaffelse af tilstrækkelig megen jord.

Vi ved meget vel, at kapitalvindingsskat og andet lignende vil konstituere en hindring for et tilstrækkeligt udbud af jord, men så må man overveje andre veje. Man må på en eller anden måde nå frem til at tilskynde kommunerne til opkøb af jord til udstykning, staten må støtte disse bestræbelser, og der må om fornødent etableres en ekspropriationsadgang. Der kan som bekendt eksproprieres til biler, men de er ikke nær så gode at bo i som boliger. Der må kunne eksproprieres til boligbyggeriet, hvis man ikke kan fremskaffe jord til rimelige priser på anden måde, og ved disse ekspropriationer vil der være megen rimelig-

hed i, som man altid har gjort det, når der er knaphed på en vare, at indføre maksimalpriser for at undgå udnyttelse af nød-situationer.

Vi kan, som jeg sagde før, ikke tilsige støtte til en isoleret, endsige uændret gennemførelse af dette lovforslag; men vi er interesseret i at være med i en indsats for virkelig at skaffe tilstrækkelig megen jord frem til rimelige priser og for at skabe en erstatningslovgivning, der kan inddrage de samfundsskabte værdier i rimeligt omfang.

Johan Asmussen: Der er altid noget tiltalende ved, at nogen, det være sig en enkelt mand eller et parti, lader sig overbevise af saglige argumenter, tager konsekvensen og ændrer signaler. Det har socialdemokratiet gjort et par gange, senest i spørgsmålet om den afgiftspligtige grundstigning. Socialdemokraterne var meget betaget af den engang; så blev de, alt for sent, klar over dens sande væsen, begejstringen kølnedes, og, som det kan gå, de varme følelser blev vendt til afsky, man ændrede signaler i retning af det, som det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen har udtalt at hans parti ville stå sig ved at gøre så hurtigt som muligt, nemlig „opgive hele grundskyldsmenageriet“. Denne meget ram-mende appel fremkom i socialdemokratiets månedsskrift Verdens Gang for januar i år i en artikel med titlen: Er socialdemokratiet for gammeldags? — et spørgsmål, som vi andre for længst har kunnet besvare bekræftende, og som må forekomme og forhåbentlig vil være tankevækkende for partiets medlemmer. Man har ændret signaler, man har lagt kursen om, endnu lidt tøvende og med en flosset vimpel i bagstavnen med inskriptionen „fiksering“ som en vemodig hilsen til det gamle grundstigningssværmeri, der står så trist tilbage, indtil forveksling med træk af retsforbundet præget i ansigtet, let forbavset.

I den betænkning, som blev afgivet den 16. april i år af det udvalg, der arbejdede med venstres og de konservatives forslag til folketingsbeslutning om ophævelse af grundstignings-skylden, udtalte flertallet, socialdemokratiet og det radikale venstre, at man finder — jeg citerer —

„at det ikke er forsvarligt at tage endeligt standpunkt til forslaget om at

[Johan Asmussen.]

ophæve grundstigningsskylden, før det af regeringen nedsatte udvalg angående forenkling af ejendomsbeskatningen har tilendebragt sine undersøgelser."

Den 23. april under anden og sidste behandling af forslaget til folketingsbeslutning udtalte den højtærede finansminister i forbindelse med bebudelsen af et regeringsforslag om fiksering på 1960-niveauet — jeg citerer —:

„Det er, hvis jeg må sige det endnu klarere, hvad der mindst vil blive gennemført, om det står til os.“

Det sidste forbehold var det nærliggende at opfatte som et høfligt buk for den daværende regeringspartner, det radikale venstre, der jo i grundstigningsspørgsmålet havde stået og trippet så underligt omkring ophævelsesstregen. Alt dette kan vanskeligt tydes på anden måde, end at socialdemokratiet ikke blot har erkendt, at grundstigningsideen var en misforståelse, og afskrevet den som fremtidigt brugbart princip, men at man i virkeligheden også er indstillet på at drage den eneste logiske konsekvens, nemlig at ophæve den for alvor og straks. Det vil sige straks turde man altså ikke ophæve den. Man ville vente med at tage endeligt standpunkt til en egentlig ophævelse, indtil forenklingssudvalget havde talt. Derfor står jeg noget uforstående over for, at man i finansministeriets direktiv til forenklingssudvalget kun bad om undersøgelser og lovudkast vedrørende en fiksering af grundstigningsskylden og, så vidt jeg kan se, slet ikke har åbnet mulighed for at få klarhed over, om der nu også skulle være afgørende saglige grunde til at lade være med at drage den naturlige konsekvens af det principielle udgangspunkt og med det samme gøre alvor af at ophæve grundstigningsskylden fuldstændigt. Jeg kan ikke af forenklingssudvalgets redegørelse se — men det er måske min fejl — at der er noget afgørende argument imod den opfattelse, at når man har afskrevet grundstigningsskylden som princip, så ikke alene bør,

men kan man også gøre skridtet fuldt ud og gøre det straks.

Grundstigningsbeskatningen har forfejlet sit mål. Man troede, at det var sælgerne, der kom til at betale, og at den ville lægge en mærkbar dæmper på stigningen i ejendomspriserne. Det troede man åbenbart også ved skærnelsen i 1958.

Må jeg have lov til at sige med al skyldig respekt for lovens mere eller mindre vise fædre, at det var der i hvert fald ikke nogen advokat, hvis han gav sig af med ejendomshandler, der troede. Vi var helt sikre på, at så længe det ikke var til at få den bolig, man ville have, så længe var det sælgers marked, og så længe måtte køberne betale, og det gjorde de også uden at blinke. Den dag, der blev handlet og skrevet skøde, var grundstigningsskylden bare noget, man skulle huske at få med i skødet og prøve på at forklare køberen — det kunne være svært nok. Men lavere købesum af den grund? Aldrig, praktisk taget aldrig. Og vi advokater vidste, at det ville gå sådan.

Grundstigningsskylden har, man kan godt sige selvfølgelig, forfejlet sit mål, og nu kan alle se det. Men når man erkender, at en beskatningsform har forfejlet sit mål, og når man så gør det eneste rimelige og bestemmer sig til at lade den falde, så kan det ikke være hverken politisk fornuftigt eller rimeligt — og det er det, mit parti og jeg lægger den afgørende vægt på, rimeligt over for skatteyderne, i dette tilfælde grundejerne — at nøjes med at tage skridtet halvt og trippe videre med en fiksering af noget, men erkender var en fejltagelse. Det, man anser for rimeligt og klogt, skulle man jo gerne stå fast på, men at stå fast på sine fejltagelser, om det så kun er halvt, kan hverken være klogt eller rimeligt.

Det er de uafhængiges standpunkt, at det eneste virkeligt rimelige og kloge er en total ophævelse af — for at bruge det ærede medlem hr. Erhard Jakobsens rammende udtryk — „hele grundskyldsmenageriet“, således som mit partis ordfører ved de forskellige behandlinger i foråret, hr. Mose

[Johan Asmussen.]

Hansen, udførligt begrundede. Jeg tvivler ikke på, at socialdemokratiet og dets regering er helt klar over, at det ville være rimeligt, om man nu drog konsekvensen af sin principielle erkendelse; nu mangler de altså bare at indse, at det også ville være klogt; det med det rimelige er måske ikke nok for et stort parti. Mon dog ikke det ærede medlem hr. Erhard Jakobsen, hvis han tager fat en gang til i en snæver kreds, skulle kunne få tilstrækkelig mange af sine partifæller til at indse, at sådan er det, rent sagligt? Og nu behøver de jo ikke at være så sarte over for den tidligere regeringspartners, de radikales, mærkeligt famlende og reaktionære anfægtelser. Den foreslåede halvhedsløsning af grundstigningsproblemerne må jo have ligget færdig allerede før valget, da de radikale sad med til højborgs.

Nu kan der i hvert fald ikke være den grund til at holde sig tilbage fra en både klog og rimelig helhedsløsning. Andre saglige, relevante og afgørende grunde kan jeg ikke se der er. Selv om resultatet nu skulle blive — det ville man høste liden anerkendelse for senere hen — selv om resultatet skulle blive gennemførelse af lovforslaget i den foreslåede skikkelse, med fiksering på 1960-grundlaget, opretholdelse af gamle urimeligheder, bare fordi de måske ikke er så talrige, sikkerhed for, at der også fremtidig vil opstå i stribevis af tilfælde med urimeligheder i beskattningen af ensartede ejendomme, alt efter som de er i den gamle ejers besiddelse eller er videresolgt med opvågningen af den fulde fikserede grundstigning — selv om det skulle blive resultatet, må det nødvendigvis erkendes, at man i forslaget har bestræbt sig for at vise sin gode vilje dels i selve hovedsagen, at fremtidig stigning ikke beskattes, dels på enkelte punkter. Her tænker jeg bl. a. på formuleringen af den nye § 69, hvor udgangspunktet for beregningen er den værdistigning i ejertiden, som der gives fritagelse for, hvorefter der rykkes tilbage for den første vurdering efter erhvervelsen til den eventuelle vurdering, som er foretaget indtil 6 måneder før erhvervelsen. Den hidtidige tilstand var helt urimelig og uforståelig for køberne.

Og så er der planen om en tilbagebetaling, hvor man har ment at turde og burde se

bort fra forenklingssudvalgets betænkelse. Naturligvis er tilbagebetaling i de foreslåede tilfælde helt rimelig, men jeg skal ikke nægte, at jeg tror, at man må forudse de frygteligste administrative besværligheder, oftest måske uløselige, f. eks. hvor en ejendom i de pågældende år har skiftet ejer flere gange; nogle er måske ikke til at finde, er rejst til udlandet eller er døde. De stakkels skifteretter og eksekutorer i uafsluttede boer! Det kan blive svært at finde ud af, hvem der skal have de penge, der kommer tilbage for gammel grundstigningsskyld, ofte måske småbeløb.

Endelig må jeg ikke mindst udtrykke en umådelig lettelse ved tanken om, at paragrafferne om besværlighederne med grundstigningsskyldens spøgeri ejendoms-handler og skødeskrivning ophæves. Det lyder ikke af så meget, men enhver, der har haft blot nogen berøring med disse forhold, ved, hvad det betyder.

De uafhængige vil med stor interesse og stor spænding, beskedent tilbagetrukket uden for udvalgets dør, afvente, hvordan dette lovforslag kommer til at se ud, når det har været igennem en forhåbentlig ikke blot grundig behandling, men også en behandling, der er i ordets egentlige forstand, og fra alle sider, fordomsfri.

Og så kan jeg ikke lade være med at tilføje, at det varmede mit hjerte at høre et par af de udtalelser, som det ærede medlem hr. Axel Kristensen kom med om den sproglige udformning. Jeg vil gerne meget indtrængende henstille til udvalget, at et par af de herrer trækker sig tilbage i et underudvalg og prøver på, om det ikke skulle være muligt at formulere visse af bestemmelserne — jeg tænker særlig på § 53 — på en sådan måde, at, jeg havde nær sagt, selv jurister kan forstå det. At lægfolk kan forstå det, er på forhånd aldeles udelukket, og selv lægfolk burde kunne forstå disse love. Jeg tror ikke, at det kun er mig, der er særlig uegnet til at læse indenad og forstå; men på den måde, en sådan paragraf er skrevet, har selv jurister for svært ved at finde ud af meningen. Jeg ved, at det spørgsmål ofte er blevet berørt, måske navnlig uden for det høje ting, men nu da netop det ærede medlem hr. Axel Kristensen kom ind på det, kan jeg ikke lade være med at sige, at det er efter min

[Johan Asmussen.]

mening et spørgsmål, som der hidtil, også i de senere år, er lagt alt for ringe vægt på. Jeg håber, at det vil kunne bedres, som det her hedder — „fremover“.

Holger Eriksen: I og for sig er jeg enig med det ærede medlem hr. Johan Asmussen i beklagelsen af, at det nedsatte ekspertudvalg, forenklingudvalget, ikke har haft lejlighed til at udtale sig om grundstignings-skyld i almindelighed. Jeg er tilbøjelig til at tro, at hvis det havde været tilfældet, så ville i hvert fald en del af udvalgets medlemmer været gået stærkt imod, at man overhovedet gennemførte en fiksering, men sådan som direktiverne var afgivet, har udvalget jo ikke haft lejlighed til at udtale sig om dette principielle spørgsmål.

Må jeg så videre sige, at når det ærede medlem hr. Gottschalck-Hansen betegner mig som grundstigningsskyldens sidste mohikaner, så er der vel grund til at minde om, at denne person i Coopers fortælling er forlenet med al den sympati, som forfatteren var i stand til at skabe, og selv om mit standpunkt i dette spørgsmål i denne sal måske er ret isoleret, så betyder det jo ikke, at det samme er tilfældet i vælgerbefolkningen i almindelighed. Jeg fastholder derfor mit standpunkt, og jeg skal først fremsætte nogle bemærkninger om de ændringer, lovforslaget indeholder i forhold til det, der blev behandlet den 23. januar i år. Ved denne lejlighed udtalte den højtærede finansminister i henhold til Folketings-tidende 1963-64, sp. 2244:

„I konsekvens af denne udskydelse af den almindelige vurdering er regeringen indstillet på også at foreslå, at de årsomvurderinger og andre omvurderinger, som fandt sted i 1963 og må finde sted i år, ikke skal have skattemæssige virkninger, undtagen hvor der foreligger salg af hele ejendomme eller ved egentlige udstykninger“.

Senere blev der givet løfte om, at der skulle tages hensyn til de urimeligheder, der eventuelt er opstået i de første 2 år efter 12. vurdering, idet den højtærede finansminister yderligere udtalte, at der skal gives udvalget om forenkling af ejendomsbeskatningen det direktiv for det videre arbejde med hensyn til grundstigningsskyld-

den, at den skal fikseres på det nuværende grundlag, og således at skævheder og urimeligheder, der er opstået siden 12. alm. vurdering, rettes. Det var jo så grundlaget fra det tidspunkt, der her er nævnt, altså fra 1963, der var tale om.

Vil man nu endelig fikserer grundstignings-skylden — og hvad jeg mener derom, skal jeg senere komme tilbage til — så er jeg ikke uenig i det synspunkt, hvis man sætter en tyk streg under ordet urimeligheder. Derved forstår jeg det, som jeg opfatter som det eneste punkt, hvor kritikken mod grundstigningsskylden har haft et grundlag, nemlig når en person har købt en ejendom eller et grundstykke til en bestemt pris og med opgivelse af, hvilken afgiftspligtig grundskyld der hvilede på den, og der så som følge af handelen foretages en omvurdering, hvorved grundstigningsskylden er blevet stærkt øget.

Naturligvis har man i de udvalg, der tidligere har beskæftiget sig med problemet, haft opmærksomheden henvendt derpå, hvorfor der også har været tanker fremme om, at der ved enhver handel skulle ske en omvurdering, inden skøde kunne udfærdiges. Når man veg tilbage derfor, skyldes det vel, at man var bange for at forsinke handelens endelige afslutning, og man slog sig til ro med, at det kun var begrænsede værdistigninger, der kunne ske i vurderingsperioden. Man forudså med andre ord ikke den, jeg kan godt sige katastrofale, stigning i grundpriserne, som senere indtraf, men jeg indser nu, at en sådan bestemmelse ville være nødvendig, hvis den gældende lovgivning skulle opretholdes. Men der er også tilfælde — og der er mange tilfælde — hvor det urimelige ville findes i, at man eftergav den højere grundstignings-skyld, der var konstateret inden 1963, nemlig hvor forhøjelsen ved omvurderingen er sket, før handelen har fundet sted, altså hvor køberen har været fuldt klar over, hvilken grundstigningsskyld han forpligtede sig til at betale. Jeg tænker her på almindelige ejendomssalg, hvor der har fundet en årsomvurdering sted inden handelen, og hvor både køber og sælger har vidst, hvilke forpligtelser der hvilede på jorden. Hvis man nu ændrer derved, giver man køberen en foræring og snyder sælgeren på tilsvarende måde.

[Holger Eriksen.]

Men i øvrigt tænker jeg særlig på nydstykket jord, hvor vurderingen i henhold til loven har foreligget, inden den endelige pris blev fastsat. Her er det helt åbenbart, at køberen har været klar over, hvad han gik ind til. Jeg har et meget oplysende eksempel fra et læserbrev i Politiken under valgkampen. En navngiven person havde erhvervet en grund for 40.000 kr. + 11.000 kr. afgiftspligtig grundskyld. Bagefter opdagede sælgeren, at grundstigningsskylden skulle bortfalde, og han krævede derfor, at købesummen skulle forhøjes med 11.000 kr. Hvis nu den omvurdering, der danner grundlaget for de 11.000 kr., er foretaget efter fremsættelsen af finansministerens forslag i fjor, er det sælgeren, der har ladet sig narre, ligesom det i visse tilfælde er sket med køberen; men hvis det er sket, inden løftet om fiksering fremkom, har sælgeren fuld ret til at føle sig narret. Han er regulært blevet snydt for de 11.000 kr., som staten så i sin ubegribelige visdom har foræret til en anden.

I grundskyldskommissionen hævdede der sig mange røster for, at man skulle gennemføre fuld grundskyld uden erstatning til ejerne. Jeg gik imod det med den begrundelse, at hvis man således uden erstatning kunne fratage en mand hans vel-erhvervede jord, ja, så kunne man jo lige så godt vedtage, at alle rødhårede skulle aflevere deres formue. Men når man pludselig finder på at optræde som filantrop over for dem, der har købt jord til en pris, som de gik ud fra jorden var værd, ja, så kan man lige så godt vedtage at give rødhårede, skaldede eller andre smågrupper af befolkningen en foræring på fællesskabets bekostning. Mens den højtærede finansminister uden at blinke har accepteret ekspertudvalgets forslag om, at man skulle optræde som godgørende ved uden forbehold at gå tilbage til 12. vurdering — dog således at hvis der foreligger en senere og lavere vurdering, skal denne bruges — har han helt set bort fra samme udvalgs protest mod at tilbagebetale legalt opkrævede beløb for højere vurderinger fra 1960, til den ny lov træder i kraft. Her siger udvalget,

„at en sådan foranstaltning vil medføre ikke ubetydelige teknisk-administrative vanskeligheder“,

og dernæst fastslås det — her citerer jeg igen —:

„vil en tilbagebetaling for 4 år vedrørende 1961-vurderinger og 3 år vedrørende 1962-vurderinger betyde en tilbagebetaling af en størrelsesorden på ca. 70-80 mill. kr. Da kommunerne har oppebåret halvdelen af grundstigningsskylden, må disse derhos formentlig på samme måde skulle deltage i refusionen, altså med ca. 35-40 mill. kr., hvilket ville kunne påvirke deres udskrivning af indkomstskat, eventuelt i flere år“.

Nu har den højtærede finansminister jo generøst stillet i udsigt, at han vil give kommunerne en erstatning. Så bliver det staten, der må af med pengene — og det betyder måske heller ikke så forfærdelig meget, for staten har jo penge nok! Den kan jo bare udskrive nogle flere forbrugsskatter! Men det giver mig anledning til helt og fuldt at tilslutte mig de advarsler, der er fremsat til arbejderne om ikke at stille for store lønkrav. Når man således skal give foræring til grundejerne, ja, så må der naturligvis blive mindre tilbage til arbejderne.

Jeg kan i øvrigt huske, at bl. a. ordføreren for det radikale parti, det ærede daværende medlem hr. Helge Larsen, under sagens behandling i fjor gik stærkt imod at give loven tilbagevirkende kraft eller — som han sagde — at give foræring til køberne. Det minder mig om en gammel vittighed, der gik ud på, at daværende statsminister Zahle engang, da hans partifæller talte alt for ivrigt om grundskyld, advarende skal have udtalt, at grundskylden jo var noget, man skulle betale, ikke noget, man skulle have. Nu kan man vende det om og sige, at når man nu dels eftergiver plålagt grundstigningsskyld, dels fikserer denne grundstigningsskyld og således eftergiver det, der skulle have været betalt efter den gældende lov, ja, så er det vitterlig noget, som de pågældende får; men da man ikke kan give uden samtidig at tage, er det penge, som andre må udrede.

Og dermed vender jeg mig til selve forslaget om fiksering, hvormed der jo kastes 3 skovle jord på grundskyldstanken. Jeg har hørt mange angreb på den, men jeg har ikke med min bedste vilje kunnet finde noget reelt i disse angreb. Trængt sammen

[Holger Eriksen.]

i en nøddeskal drejer det hele sig om, hvorvidt den enkelte skal have mulighed for at tilegne sig de værdier, som andre, i dette tilfælde samfundet, har skabt. Må jeg minde om det tilfælde, der har været omtalt i aviserne, hvor et æret tidligere medlem af det høje ting købte en almindelig gård til en pris, der lå 14 gange over vurderingsværdien, og hvor den rå jord stod ham i 40 kr. pr. m². Inden der bliver anlagt veje, kloakeret o. s. v., og inden der bliver for tjente til køberne, vil man komme op på en fantasipris pr. m²; havde der skullet være betalt grundstigningsskyld, ville den vel have ligget på ca. 30 kr. pr. m². Mon der er nogen, der tror, at der i så fald var nogen, der ville have betalt det beløb, som nu blev betalt, og som medførte, at sælgeren pludselig blev millionær? Jeg er i hvert fald sikker på, at det ikke ville være tilfældet.

Jeg blev forleden ringet op af en mand, som meddelte mig, at han havde købt en byggegrund til en pris af 30 kr. pr. m². Nu havde han fået at vide, at den var belastet med 17 kr. pr. m² i grundstigningsskyld, og det, han nu ville have at vide, var, om denne ville bortfalde; thi — som han sagde — jorden var 30 kr. værd, men skulle han betale mere, ville han træde tilbage fra handelen. Hvad ville der i dette tilfælde være sket, hvis grundstigningsskylden ikke var blevet ophævet? Simpelt hen at sælgeren ville være blevet nødt til at reducere prisen til ca. 20.000 kr. Det tidligere nævnte eksempel fra Politiken viser også, at køberne ikke får nogen fordel af ophævelsen; det bliver sælgerne, der stikker det i lommen, som staten ellers havde taget.

Når man forsvarer den enkelte skødehavers ret til at tilegne sig en grundværdistigning, som andre har skabt, med henvisning til ejendomsretten, forekommer det mig, at man anvender den groveste karikatur, som et senere, mere udviklet retsbegreb vil vende sig voldsomt imod. Her er det simpelt hen udtryk for røvmoral. Der var en tid, da der i kirkerne ved de farlige kystområder blev bedt for, at der måtte komme mange strandinger, thi ilanddrevet gods blev betragtet som noget, kystbefolkningen havde ejendomsret til, især når der

ikke var overlevende, og var der nogen af den slags, kunne man jo også hjælpe dem over i en bedre verden. Det var det forhold, som gav Holberg anledning til at bruge udtrykket: befolkningen lever kristeligt og nærer sig af vrang.

Jeg nærer ingen tvivl om, at den tids pastor Gottschalek-Hansener og Axel Kristensener i den hellige ejendomsrets navn har protesteret voldsomt imod, at man skulle fjerne en sådan indtægtskilde; men derfor bliver det, man dengang foretog sig, jo ikke mere tiltalende i vore øjne. Det vil gå akkurat på samme måde med den indstilling, man har nu over for den samfunds-skabte grundværdistigning.

Men der foreligger et andet problem, som jeg gerne vil have belyst. Det er meddelt, at den afgiftspligtige grundstigningsskyld pr. 1. september 1964 må anslås til 8-9 milliarder kr. Jeg føjer til, at den formodentlig vil blive betydelig større pr. samme dato 1965, eftersom værdistigningen er fortsat i øget takt. En eftergivelse af grundværdistigningsskylden vil altså betyde en forring af denne størrelsesorden, ca. 10 milliarder kr., og det er det, man fra venstres og de konservatives side ønsker. Men stigningen fra 1960 til 1965 ville jo under alle omstændigheder udgøre en væsentlig del af dette beløb. Det, jeg nu ønsker at vide, er ikke, hvor meget staten årlig taber ved at give afkald på det nævnte beløb, for det er jo så forholdsvis let at udregne; men det, jeg efterlyser, er de virkninger, som en sådan eftergivelse vil få for renten og for lønningerne. Vi lider jo i høj grad under den høje rente, der ikke blot fordyrer byggeriet, men også produktionen i almindelighed, og jeg har egentlig aldrig set en virkelig undersøgelse af, hvad der er dens årsager. Når man siger, at der bygges for meget, så kan det jo under alle omstændigheder ikke være en udtømmende forklaring. Den 10 års beretning, vi modtog fra det økonomiske sekretariat, viser jo, at vore udgifter til boligbyggeri ikke er større end vore udgifter til biler. Hvorfor så ensidigt skyde på boligbyggeriet? Jeg ved godt, man siger, at det er derfra, de obligationer stammer, der får kurserne til at falde. Men et nyt spørgsmål bliver så, hvorfor udgifterne til byggeriet er så store. Det er en kendsgerning, at vi skattemæssigt yder enfamilieshusene store

[Holger Eriksen.]

faciliteter. Der er samtidig en overvejende sandsynlighed for, at disse ikke kommer de pågældende ejere til gode, men derimod at de kapitaliseres og omsættes i højere grundpriser og naturligvis bevirker, at de, der bygger etagehuse, også må betale mere for grundene.

Det, jeg ønsker, er en undersøgelse af, i hvor høj grad de nævnte skattemæssige fordele påvirker grundpriserne i opadgående retning og dermed fordyrer boligbyggeriet, dernæst, i hvor høj grad landbrugsstøtten har påvirket priserne på landejendomme i opadgående retning. Statistiske Efterretninger oplyste forleden, at der i de senere år har været en gennemsnitlig årlig prisstigning på 14.000 kr. på en landejendom på 10 ha. Prisstigninger af den art giver naturligvis anledning til omprioriteringer og optagelse af tillægslån. Det samme sker for byejendomme, når disse stiger i pris, fordi huslejen bliver højere, eller fordi der skabes forventning om huslejestigninger. Det må vel være muligt at få et skøn over, hvor stor en del af den samlede stigning i obligationsmassen der stammer fra omprioriteringer.

Dertil kommer så virkningen af, at man eftergiver grundejerne de nævnte 10 milliarder kr. eller en væsentlig del deraf. Denne eftergivelse betyder jo, at de pågældende har fået råderet over et tilsvarende beløb, som de kan forbruge efter forgodtbefindende, hvor andre må producere de kapitalgoder, der kan erhverves for de nævnte penge. Hvorledes påvirker det den arbejds løn, som i øjeblikket er så aktuel?

Jeg henstiller til den højtærede finansminister, at han beder den højtærede økonomiminister om at foretage en virkelig dybtgående undersøgelse af disse problemer. Ikke mindst fordi denne sidste med henblik på en indkomstpolitik forleden udtalte, at alle sider i den økonomiske politik, der påvirker udviklingen i den totale indkomst og dennes fordeling, må med i vurderingen af, hvilken konkret politik der må gennemføres i en given situation og på længere sigt. Jeg henstiller, at man får klaret, i hvor høj grad de tre vise mænd har taget den gennem kapitalvindingen skabte forskyning i forbruget med i betragtning, endvidere, om en hel eller delvis ophævelse af

grundstigningsafgifterne vil medføre, at det bliver vanskeligere at give arbejderne det 3 pct.s løntillæg, der er tale om, eller om denne forøring er medregnet i prognosen, og i bekræftende fald, hvor meget mere der kunne ydes arbejderne, hvis en væsentlig del af den skattefri kapitalvinding blev inddraget til fordel for samfundet. Jeg har tidligere i udvalget anmodet om en sådan prognose. Jeg har ikke fået den: Jeg håber, at man nu vil give en sådan. Det er nemlig min opfattelse, at først når disse spørgsmål er besvaret, er der en mulighed for at tage stilling til fikseringsforslaget.

Finansministeren (Poul Hansen): Jeg vil gerne takke de ærede ordførere for modtagelsen af det foreliggende lovforslag; selv om ikke alle kunne give tilslutning, så var det alligevel relativt venlige ord, der lød.

Der blev fra flere sider gjort opmærksom på, at man sådan set ikke kunne vurdere og behandle denne sag isoleret, men at den måtte ses dels i sammenhæng med ejendomsbeskatningen som helhed og dels i forbindelse med det forslag om særlig indkomstskat på fortjenester ved salg af fast ejendom, som vil blive fremsat her i løbet af meget kort tid. Jeg er enig i, at tingene skal ses i denne sammenhæng, og vil altså som nævnt bidrage dertil ved snarest muligt at komme med det lovforslag, jeg lige har nævnt. Der vil nok gå lidt længere tid, inden det vil være muligt at foretage et oplæg vedrørende ejendomsbeskatningen i øvrigt, idet forenklingssudvalget jo skal have nogen tid til at arbejde med disse problemer, inden der kan foreligge forslag.

Det ærede medlem hr. Ove Hansen syntes, at jeg havde været næsten for elskværdig, idet jeg har stillet forslag om, at den grundstigningsskyld, der er blevet betalt som følge af omvurderingerne i 1961 og 1962, skal tilbagebetales. Jeg kan da godt se — og det fremgår også af forenklingssudvalgets bemærkninger — at der er vanskeligheder forbundet med denne tilbagebetaling, men vi er i regeringen kommet til det resultat, at man ville føle det som en urimelighed, hvis ikke der var blevet stillet forslag på dette område. Det er da klart, at der foreligger et spørgsmål om, i hvilket omfang denne tilbagebetaling skal indkomstbeskattes, og det er jeg meget villig

[Finansministeren.]

til at drøfte, ligesom jeg er villig til at drøfte forholdet til lejerne, som det ærede medlem også var inde på, og også det spørgsmål, hvem tilbagebetalingen skal ske til, for også dér kan der foreligge problemer. Må jeg i øvrigt så, hvad den store elskværdighed angår, sige, at jeg er bange for, at jeg får mere end lejlighed til at gøre afbigt derfor, når vi kommer til senere anliggender om skatter og afgifter.

Til det ærede medlem hr. Axel Kristensen vil jeg sige, at jeg er glad for den klare erkendelse af, at med dette forslag er det løfte, der er givet, indfriet. Jeg lægger vægt på at få dette understreget, for fra visse sider søgte man jo under valgkampen at mistænkeliggøre socialdemokratiet på dette punkt og prøve på at sige til befolkningen, at det var kun noget, vi sagde forud for valget, og at vor stilling kunne tænkes at være en ganske anden efter valget. Jeg synes derfor, at det er rart netop fra det ærede medlems side at få denne klare erkendelse udtrykt.

Det ærede medlem sammen med andre opretholdt — andet kunne man jo ikke vente — det synspunkt, at grundstignings-skylden helt skulle bortfalde, og der blev anført nogle argumenter derfor. Det skal jeg slet ikke gå ind på. Som det også blev sagt af det ærede medlem: det har vi jo diskuteret tidligere, og der er sådan set ikke grund til at gentage disse ting. Der er også ved tidligere lejligheder givet en begrundelse for, hvorfor vi vil foretrække fikseringen fremfor den fuldstændige afskaffelse, og jeg skal nøjes med at henvise til disse tidligere udtalelser.

Der er dog et punkt, hvor jeg gerne vil gøre en bemærkning til det ærede medlem. Det er, når det ærede medlem siger, at det giver komplikationer ved kommende ejendomshandler, at man har denne hvilende grundstigningsskyld, som vågner op. Jeg tror nu ikke, at disse komplikationer vil blive så store, for i modsætning til situationen ved handler nu, så ved man i hvert fald for fremtiden ganske nøje, hvilken størrelse det drejer sig om, og det er det, der ofte har været usikkerhed om ved handler under de nuværende forhold, så jeg tror altså ikke, at det kan være noget væsentligt argument imod en fiksering.

Jeg vil gerne over for det ærede medlem og andre, der har været inde derpå, sige, at jeg som nævnt er villig til at drøfte spørgsmålet om det provenutab, der bliver for kommunernes vedkommende, uden at jeg derved på forhånd vil have givet noget som helst konkret eller bestemt tilsagn om resultatet af sådanne drøftelser.

Det ærede medlem og andre var inde på, at forslaget var meget svært at læse, og at det kunne være ønskeligt, at det var noget enklere, og jeg anede ligesom en skuffelse over, at forenklingssudvalget ikke i så henseende havde svaret til sit navn. Ja, det er jo et problem, vi har diskuteret ofte; og som vi har set det i dag, er det ikke mindst nye medlemmer af det høje ting, der er stærkt opmærksom på disse forhold. At det kan være svært at nå de helt enkle formuleringer, det ved det ærede medlem hr. Axel Kristensen jo godt også fra andre ting. Jeg minder om den skitse vedrørende frigørelsesafgiften, vi havde til behandling her for et halvt års tid siden. Hvis det ærede medlem ville gå tilbage til dette dokument, så vil det ærede medlem måske nok erkende, at det kan være svært at behandle alle problemer i den meget enkle form, men jeg ser naturligvis gerne, hvis det er muligt under udvalgsbehandlingen at nå frem til enklere formuleringer. Jeg ved naturligvis ikke, om man kan sige, at de mennesker, der har arbejdet med tingene — jeg tænker på forenklingssudvalget — når det drejer sig om udtryksformen, det sproglige, er de største kapaciteter, men når det drejer sig om det saglige indhold, må man i hvert fald erkende, at det er de mennesker, som har de allerbedste forudsætninger, og de skulle vel også dermed have de bedste forudsætninger for at udtrykke, hvad der skal siges.

Det ærede medlem var inde på spørgsmålet om hele planlægningskomplekset, som det ærede medlem sagde, og det giver mig anledning til at sige, at vi i og for sig er enige med det ærede medlem i, at også dette hører med i denne sammenhæng, og at det derfor er regeringens ønske at fremme arbejdet med planlægningsudvalget.

Jeg tror i og for sig ikke, jeg har nogen grund til at gøre særskilte bemærkninger til det ærede medlem hr. Gottschalek-Hansen; det, jeg allerede har sagt, kan vist være dækkende, blot vil jeg gøre den enkelte

[Finansministeren.]

bemærkning, at jeg er ikke sikker på, at det, det ærede medlem kaldte særskat på borgerne i visse områder, er helt så stort et problem, som det ærede medlem her vil give det udseende af. Når jeg siger det, er det, fordi jeg, så vidt jeg kunne skønne på det ærede medlem, må være en af dem, der er underkastet denne særbeskatning, og så kan jeg i hvert fald sige, at noget stort problem eller noget særlig tyngende er det ikke, men det er jo en ting, som kan tages op til nærmere undersøgelse i udvalget.

Jeg må også sige, når man var inde på spørgsmålet, om der lå en forenkling i dette her, at det er jo ikke meningen, at man skal bedømme hverken forenklingssudvalget og vel heller ikke regeringen blot på dette enkelte lovforslag. Når vi har haft hele ejendomsskatteområdet til behandling og har nået et resultat, kunne det godt være — det håber jeg da meget — at der vil være kommet en forenkling ud af det.

Ja, så skal jeg til det ærede medlem hr. Johan Asmussen sige, at jeg takker for den meget store interesse for socialdemokratiets standpunkter og handlemåde. Det kan kun glæde os, at det ærede medlem i den grad er optaget af, hvordan vi har stillet os. Jeg skal også takke for de gode råd for sagens videre behandling, som blev givet.

Jeg skal ikke give mig ind på nogen art af polemik med det ærede medlem hr. Holger Eriksen. Vi kender jo det ærede medlems synspunkter vedrørende disse ting; det kan ikke undre nogen, og det skal da heller ikke optænde nogen art af vrede hos mig, at det ærede medlem her giver udtryk for disse synspunkter, selv om jeg måske nok synes, at der var enkelte formuleringer, det ærede medlem kunne have sparet sig. Jeg skal lade ønskerne om visse undersøgelser gå videre til økonomiministeren. Jeg er ikke sikker på, at alle de ting, som det ærede medlem her nævnte, virkelig lader sig undersøge til bunds. Man kan jo godt opstille problemer og navnlig opstille dem på en sådan måde, at det er vanskeligt at komme til bunds i dem; men vi vil da se på dette spørgsmål også.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Ove Hansen: Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til et udvalg på 17 medlemmer.

Uden forhandling eller afstemning
vedtoges dette forslag.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Medlem af folketinget Grethe Philip har meddelt mig, at hun ønsker til justitsministeren at stille følgende spørgsmål:

„Agter ministeren at tage problemerne vedrørende faderens ret til samkvem med sit barn op til nærmere overvejelse, herunder specielt at undersøge, om der er rimelig grund til at foreslå ændring i lovgivningen vedrørende børns retsstilling, således at der bliver mulighed for at give faderen til et barn født uden for ægteskab ret til samkvem med barnet?“

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Medlemmer af folketinget Per Federspiel, Poul Møller, Erik Eriksen, Jørgen Jensen, Axel Kristensen, Per Møller, Poul Sørensen og Thestrup har meddelt mig, at de ønsker at stille følgende forespørgsel til udenrigsministeren:

„Hvilke oplysninger kan udenrigsministeren give folketinget vedrørende de europæiske markedsproblemer?“

Folketingsmand Holger Eriksen har meddelt, at han ønsker at fratræde som medlem af Europarådet og af Nordisk Råd.

Vedkommende gruppe har herefter i hans sted til medlem af Europarådet udpeget den hidtidige stedfortræder Boye Hansen med Erling Olsen som ny stedfortræder, således at den hidtidige stedfortræder, Jørgen Peder Hansen, bliver stedfortræder for Erhard Jakobsen. Til medlem af Nordisk Råd er udpeget den hidtidige stedfortræder, Lis Groes, med Orla Møller som ny stedfortræder for A. C. Normann.

Jeg udbeder mig tingets samtykke til at lade de nævnte valg foretage i indeværende møde. Dersom ingen gør indsigelse, betragter jeg samtykket som givet. (Op- hold). Det er givet.

De pågældende er herefter valgt.